

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก และสร้างสมการพยากรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 377 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) และให้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale) โดยอาศัยแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Best & Kahn, p. 247) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การ (organizational climate description questionnaire : OCDQ) ของฮัลพิน และครอฟท์ (Halpin & Croft, 1963, p. 154) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่ามี 4 ตัวเลือก จำนวน 64 ข้อ วัดพฤติกรรมของข้าราชการครู 4 มิติ วัดพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน 4 มิติ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาพัฒนามาจากเครื่องมือประสิทธิผลขององค์การ (IPOE = the index of perceived organizational effectiveness) ของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 400) และปรับปรุงเครื่องมือวัดประสิทธิผลโรงเรียนของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 278-281) สอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating-scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

เครื่องมือทั้งสองที่ติดกล่าวได้ผ่านการพิจารณาเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับครูปฏิบัติการสอนในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ปรากฏว่าแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .22 - .74 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 แบบสอบถามตอนที่ 4 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .51 - .85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามนี้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนมาทั้งสิ้น 377 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS for window สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการศึกษาวิจัย และเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนทีปกติ (T-score) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การสรุปผล การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และการพัฒนาวิธีการหรือสร้างนวัตกรรม

2. แบบบรรยายภาคองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก มีบรรยายภาคแบบรวบอำนาจ

3. ประสิทธิภาพผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. อำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก โดยรวม พบว่า มิติเป็นแบบอย่าง การวิจัยในชั้นเรียน มิติทางเห็น มิติขวัญ มิติมุ่งผลงาน มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ภาคตะวันออก โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของทั้ง 5 ตัวเท่ากับ .72 ร่วมกัน อธิบายความแปรปรวนของคะแนนประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ภาคตะวันออก ได้ร้อยละ 51 และเมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์จะได้ สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.888 + 0.252 X_{10} + 0.273 X_3 - 0.374 X_8 + 0.188 X_6 + 0.206 X_9$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ภาคตะวันออก ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย มีดังนี้

1. การวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน เหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา กองคำ (2541) ได้ศึกษาสภาพการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีนโยบายส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน โดยผู้บริหารสนับสนุนให้ขวัญและกำลังใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนดังที่ ชัยพจน์ รักงาม (2535, หน้า 69) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีคุณค่าและความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทางการศึกษา กล่าวคือ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่สามารถใช้ในการคิดหาทางแก้ปัญหา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นและทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนจนในที่สุดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจได้ นอกจากนั้นการวิจัยในชั้นเรียนยังช่วยให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อครู ทั้งนี้เพราะกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูต้องระดมสรรพกำลังในการปฏิบัติงานทำให้เกิดการทำงานอย่างมีระบบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และช่วยกระตุ้นให้มีการพัฒนางานวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 95) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนว่ามีประโยชน์ในการช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสม เป็นการฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ และเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างมีระบบของครู ในทำนองเดียวกัน ชাত্রี เกิดธรรม (2544, หน้า 20) ได้กล่าวว่า ผลการวิจัยในชั้นเรียนทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น เพราะครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหา ช่วยพัฒนางานของตนให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ส่งเสริมตามศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการบริหารและการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544, หน้า 33) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อยังผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้การวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน

2. บรรยายภาพการองค์การของโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ภาคตะวันออก มีบรรยายภาพแบบรวบอำนาจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทัดพร ราชวรนิยม (2538, หน้า 65) ได้ศึกษาบรรยายภาพของโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา พบว่า เป็นบรรยากาศแบบรวบอำนาจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอินทรศักดิ์ เทียมเศวต (2536, หน้า 64) ได้ศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า กิ่งอำเภอสบเมย มีแนวโน้มของบรรยากาศเป็นแบบรวบอำนาจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำแบบมุ่งงานเป็นสำคัญ พฤติกรรมที่ปฏิบัติจึงเป็นพฤติกรรมสั่งการ ควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูและขาดความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ทำให้ครูต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ซึ่ง มาสโลว์ (Maslow, 1944, p. 396) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการไม่สิ้นสุด และทุกคนมีศักดิ์ศรี มีคุณค่าความเป็นคนเท่าเทียมกัน มีความสามารถเฉพาะตัว ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ต้องการขวัญและกำลังใจในอันที่จะได้รับการตอบสนองจึงจะนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนละเลยการใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการบริหารงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์กร ดังที่ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537, หน้า 208) ได้ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วมของบุคคลก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการทำงาน ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้บังเกิดผลดีต่อตนเองและหน่วยงาน จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดความผูกพันและพอใจในการทำงาน และส่งผลให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจในตัวผู้บริหาร มีความเคารพนับถือ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุมธ เดียววิเศษ (2526, หน้า 118) ซึ่งอธิบายไว้ว่า มนุษย์สัมพันธ์หรือการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลอื่นนั้นทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความพอใจ เกิดความรักใคร่สามัคคี ซึ่งมนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ นอกจากนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารขาดคุณลักษณะของผู้นำด้านทักษะ ด้านมนุษย์ ซึ่ง แคทซ์ (Katz, 1956, p. 42) กล่าวว่า เป็นทักษะความรู้ความสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจในเรื่องการทำงานร่วมกับคนและใช้คน รวมถึงความเข้าใจในเรื่องการสร้างแรงจูงใจและการประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภาคตะวันออก มีบรรยากาศแบบรวบอำนาจ

3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอนของข้าราชการครู ทั้งโดยรวม

และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกรายการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญลือ จันทศร (2542, หน้า 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า ประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอำนาจ ชัยนันทนคร (2544, หน้า 83) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาตามวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด จึงทำให้มีความเข้าใจในกระบวนการบริหารตลอดจนเทคนิคการบริหารต่าง ๆ และสามารถนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล ในขณะเดียวกันนโยบายการจัดการศึกษายุคปฏิรูปในปัจจุบันได้กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ปฏิรูปโรงเรียน ปฏิรูปสถานศึกษา ปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนและ ปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 35) ดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาทุกแห่งซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องพยายามพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อเป็นการรองรับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และเหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ก็มีสภาพทางภูมิศาสตร์และปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน รวมทั้งแนวทางการพัฒนาในลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนปรากฏในลักษณะเป็นที่น่าพอใจไม่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอนของข้าราชการครู ทั้งโดยรวมและรายด้านจึงอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรทั้ง 11 ตัวที่นักพหุศึกษา มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ตัว เรียงตามลำดับ คือ มิติเป็นแบบอย่าง การวิจัยในชั้นเรียน มิติห่างเหิน มิติขวัญ และมิติมุ่งผลงาน ซึ่งรวมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมได้ร้อยละ 51 เมื่อพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์ของ

ตัวพยากรณ์ในการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภาคตะวันออก พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกมี 4 ตัวคือ มิติเป็นแบบอย่าง การวิจัยในชั้นเรียน มิติขวัญ และมิติมุ่งผลงาน ส่วนตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางลบมี 1 ตัวคือ มิติห่างเหิน มีวิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายเกี่ยวกับตัวพยากรณ์ที่ดีดังกล่าวต่อไปนี้

4.1 มิติเป็นแบบอย่าง เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เป็นบวก แสดงว่า ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา การเสียสละและความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้บริหารพยายามที่จะกระตุ้นเตือนหรือจูงใจให้ข้าราชการครูปฏิบัติงานโดยที่ผู้บริหารไม่ใช้วิธีการควบคุม ตรวจตราหรือนิเทศงานโดยตรง แต่ใช้วิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนให้ดีที่สุดจนเป็นแบบอย่างที่คนอื่นยึดถือปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิพากย์ โจนแพทย์ (2534, หน้า 21) กล่าวว่า ผู้นำในฐานะเป็นผู้ให้การยอมรับนับถือ ผู้นำที่มีพฤติกรรมนี้มักจะเป็นบุคคลที่มีนิสัยสุ่มรอบคอบยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีคุณธรรม ให้เกียรติผู้ร่วมงาน จึงทำให้ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน เป็นผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ศรีสุวรรณ (2543, หน้า 78-80) พบว่า อิทธิพลของผู้บริหารเป็นระดับสภาวะการปฏิบัติงานด้านความสามารถของผู้บริหารที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นที่เชื่อถือของผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถทำงานร่วมกับผู้บริหารที่เหนือกว่าได้อย่างอิสระ ทั้งทางด้านการคิดและการกระทำ

4.2 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เป็นบวก แสดงว่า หากโรงเรียนมีนโยบายและส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24(5) และมาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้ผู้สอนทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนให้เพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่โรงเรียนสนับสนุนให้ข้าราชการครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ

ไม่ใช่เพียงแต่นำไปเป็นผลงานทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ลัดดา กองคำ (2541, บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนสวนมากมีนโยบายส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน และศุภโชค ปิยะสันต์ (2539, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยพบว่า การมี สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และการส่งเสริมจากทางโรงเรียน อย่างเหมาะสมก็เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครู เพราะผลงานของครูก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่ง ชัยพจน์ รักงาม (2535, หน้า 69) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียน โดยครู สามารถคิดหาทางแก้ปัญหา จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น นักเรียนเกิด การใฝ่รู้ใฝ่เรียนจนในที่สุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544, หน้า 33) ที่กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนเพื่อยังผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย

4.3 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ มิติทางเงิน เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผล ของโรงเรียนโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เป็นลบ แสดงว่า หากผู้บริหารมีพฤติกรรมทางเงินผู้ร่วมงาน ไม่ยอมคบหาสมาคมกับใคร ชอบทำงานอยู่ตามลำพัง ยึดนโยบายระเบียบแบบแผนอย่าง เคร่งครัด การออกคำสั่งและการประสานงานมักเป็นในลักษณะลายลักษณ์อักษร บริหารงาน โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และนโยบายอย่างเคร่งครัดมากกว่าคำนึงถึงจิตใจ ผู้ใต้บังคับบัญชา จะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนลดลง อาจเนื่องจากการที่ผู้บริหารมี พฤติกรรมตามมิติทางเงิน ในทางกลับกันหากผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันฉันท์มิตร สร้างขวัญ กำลังใจให้ผู้ร่วมงาน และให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการทำงานต่าง ๆ จะทำให้ผลงานที่เกิดขึ้น ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัสเซล (Russell, 1987, p. 271) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาจะส่งผลต่อการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และงานวิจัย ของ วิทเซลล์ (Witzell, 1990, p. 391-A) พบว่าการทำงานจะมีประสิทธิผลดีขึ้น ต่อเมื่อการสร้าง คณะทำงานเพื่อประสานงานระหว่างกลุ่มหรือองค์การต่าง ๆ

4.4 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ มิติขวัญ เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผล ของโรงเรียนโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เป็นบวก แสดงว่า หากข้าราชการครูในโรงเรียนทุกคนมี ขวัญกำลังใจสูง มีความพึงพอใจที่จะทำงานด้วยความเสียสละ ขยันหมั่นเพียร และอดทนเพื่อ

ความสำเร็จของงานให้สำเร็จลุล่วงไป แม้จะเป็นเวลาหลักจากปฏิบัติงานแล้วก็ตาม และทุกคนก็ยังพร้อมที่จะให้อภัยซึ่งกันและกันมรดกสิ่งที่มีผิดพลาด โดยปราศจากการติฉินนินทาหรือซ้ำเติม จากสภาพการทำงานของข้าราชการครูจะเห็นได้ว่าการที่จะให้ครูมีพลังใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องสร้างขวัญและกำลังใจ เนื่องมาจากขวัญเป็นสิ่งที่มียุทธพลที่สามารถส่งผลไปยังความรู้สึกทางจิตใจของคน สามารถทำให้คนมีกำลังใจหรือหมดกำลังใจ คนที่มีขวัญและกำลังใจดีจะมีความรู้สึกที่ตนดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับของ อุทัย นิธิบุญโต (2523, หน้า 216-217) ได้กล่าวว่า ขวัญที่ดีจะเพิ่มพลังในการทำงานให้สูงขึ้นเกิดความร่วมมือ และมุสสลี สัตยมานะ (2521, หน้า 100) กล่าวว่า การมีขวัญดีจะทำให้บุคลากรมีความจงรักภักดีต่อองค์การ รู้สึกมีความเชื่อมั่นในองค์การ ทั้งยังทำให้องค์การแข็งแกร่ง สามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้ เช่นเดียวกับ สมพงษ์ เกษมสิน (2526, หน้า 241) ได้กล่าวว่า ขวัญเป็นความตั้งใจของคนทำงานที่อุทิศเวลา และร่างกายของตนเพื่อสนองความต้องการและวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งจะเห็นได้ว่าขวัญทำให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จแล้วยังทำให้ผลของงานที่ได้มีคุณภาพ ดังนั้นเมื่อข้าราชการครูมีขวัญในการปฏิบัติงานย่อมตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มายส์ (Miles, 1973) พบว่า ขวัญจะแสดงออกในรูปของการที่สมาชิกมีความเป็นอยู่ดี มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน รักใคร่สามัคคี ทำให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะขวัญเป็นการแสดงออกถึงการยอมรับฟัง และศรัทธาต่อผู้บริหาร ตลอดจนการมีสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหาร และผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานร่วมกัน รวมถึงความศรัทธาในอาชีพ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

4.5 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ มิติมุ่งผลงาน เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เป็นบวก แสดงว่า ผู้บริหารทำงานโดยคำนึงถึงผลงาน เพราะมีความต้องการในความสำเร็จของงาน โดยมุ่งให้ข้าราชการครูทำงานให้สำเร็จอย่างรวดเร็ว อย่างได้ปริมาณและคุณภาพสูง ตรวจสอบและสั่งการให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามคำสั่งหรือหลักการที่วางไว้เพื่อให้ได้ผลงานตามที่ต้องการ ข้าราชการครูจึงทำงานมาก ไม่ค่อยมีเวลาสร้างความสัมพันธ์กัน แต่เนื่องจากผู้บริหารบริหารงานดี ทำให้ผลงานดี ผลงานของโรงเรียนเป็นที่ปรากฏ เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ แก้วไสย (2518) พบว่า ครูโรงเรียนประถมมีความพึงพอใจในงาน มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จของงานอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รูล (Ruhl, 1986, p. 3216-A) ศึกษาปัจจัยที่ช่วยพัฒนาโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน

4.6 ปัจจัยด้านขนาดของโรงเรียนและประสิทธิภาพในการสอน ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนต่าง ๆ ต้องดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษา โดยการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน มีการปรับปรุงบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2538, หน้า 3-5) กำหนดแนวทางเร่งรัดโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ จัดการศึกษาให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพทัดเทียมกัน และให้กระจายการจัดการบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้ผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นผู้บริหารต้องผ่านการสอบ และผ่านการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรและวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด จึงส่งผลให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ และนำความรู้ที่ได้ไปใช้บริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งข้าราชการครูทุกคนต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 28) เน้นด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยวิธีการจัดแหล่งค้นคว้า จัดประชุม อบรม สัมมนา จัดให้คำปรึกษา กระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงทำให้น้ำหนักของโรงเรียนและประสิทธิภาพในการสอนไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญลือ จันทศรี (2542, หน้า 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และวรรณกร จันทรักษ์ (2538, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความแปลกแยกในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนเมื่อแยกตามประสิทธิภาพทางการสอนจะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย ชัยนันทนคร (2544, หน้า 83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเมื่อจำแนกตาม
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการให้แก่ข้าราชการครูในสังกัดได้รับรู้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนทุกขั้นตอนให้มากขึ้นตาม
ลำดับดังนี้ การพัฒนาวิธีการหรือสร้างนวัตกรรม การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ การสรุปผล
การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา และการสำรวจวิเคราะห์ปัญหา

2. ควรกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารโรงเรียนปรับเปลี่ยนบรรยากาศของโรงเรียน โดย
ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา เสริมสร้างขวัญและกำลังใจครูให้
อยู่ในระดับสูง

3. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้พัฒนา
ประสิทธิภาพของโรงเรียน ในด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถ
ผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี
ดี และความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

4. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
มีพฤติกรรมแบบมิตเป็นแบบอย่าง มิตมุ่งผลงาน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบมิตห่างเหิน
สนับสนุนให้ข้าราชการครูมีพฤติกรรมแบบมิตขวัญ และให้ข้าราชการครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน
อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ภาคตะวันออก

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของครูและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบ
ของบรรยากาศองค์การ

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ภาคตะวันออก จากตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำวิจัยในชั้นเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น
ขนาดของโรงเรียน คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพในการสอน เป็นต้น